

Uchwała Nr X/65/11
Rady Powiatu Bieszczadzkiego
z dnia 23 września 2011r.

w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób
Niepełnosprawnych w Zakresie Rehabilitacji Społecznej i Zawodowej oraz
Przestrzegania Praw Osób Niepełnosprawnych na lata 2011-2016

Na podstawie art. 12 pkt. 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592 z późn. zm.) oraz art. 35 a pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127 poz. 721)

uchwała się, co następuje

§ 1

Przyjmuje się Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Zakresie Rehabilitacji Społecznej i Zawodowej oraz Przestrzegania Praw Osób Niepełnosprawnych na lata 2011-2016 w brzmieniu stanowiącym załącznik do uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Piotr Koczuk

Załącznik do uchwały nr X/65/11
Rady Powiatu Bieszczadzkiego
z dnia 23 września 2011

*Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób
Niepełnosprawnych w Zakresie Rehabilitacji Społecznej
i Zawodowej oraz Przestrzegania Praw Osób
Niepełnosprawnych na lata 2011-2016*

WPROWADZENIE

Liczba osób niepełnosprawnych w Polsce oraz różnorodność problemów z jakimi spotykają się w życiu codziennym osoby niepełnosprawne sprawia, że grupa ta powinna zajmować szczególne miejsce w społecznej polityce państwa.

Ustawą określającą zakres kompetencji poszczególnych służb działających na rzecz osób niepełnosprawnych jest ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Zgodnie z tą ustawą do zadań powiatu należy m.in.: opracowanie i realizacja, zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie:

- rehabilitacji społecznej,
- rehabilitacji zawodowej i zatrudnienia,
- przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

Niniejszy Program skierowany jest do niepełnosprawnych mieszkańców Powiatu Bieszczadzkiego. Istotą Programu jest stworzenie na terenie Powiatu Bieszczadzkiego warunków do udzielania osobom niepełnosprawnym takiej pomocy, która umożliwi osiągnięcie im jak najlepszej życiowej samodzielności i aktywności przy wykorzystaniu tkwiących w nich potencjalnych zdolności i możliwości. Program wyznacza kierunki rozwoju form pomocy dla osób niepełnosprawnych, które są dostosowane do rzeczywistych potrzeb i będą stanowić podstawę do sporządzenia konkretnych projektów, które będą przyczyniały się do polepszenia warunków życia osób niepełnosprawnych z terenu Powiatu Bieszczadzkiego.

Aby skutecznie realizować zamierzone cele niezbędna jest współpraca władz powiatowych, gminnych, organizacji pozarządowych oraz innych instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych, mogących wspierać realizację programu merytorycznie i finansowo, z uwzględnieniem problemów, zasobów i specyfiki poszczególnych jednostek. Program wyznacza zadania w takich dziedzinach jak rehabilitacja społeczna i przestrzeganie praw osób niepełnosprawnych, profilaktyka i oświata zdrowotna, oświata i kształcenie oraz rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych. W programie wskazano również podmioty realizujące działania zawarte w Programie. Działania te realizowane będą ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, budżetu powiatu, budżetów gmin, środków finansowych organizacji pozarządowych i sponsorów oraz pozyskanych z programów unijnych.

- osoby niepełnosprawne prawnie tj. takie które posiadały odpowiednie, aktualne orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony,
- osoby niepełnosprawne tylko biologicznie tj. takie które nie posiadały orzeczenia, ale miały (odczuwały) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych.

W roku 2002 liczba osób niepełnosprawnych wynosiła 5 456,7 tys. osób co stanowiło 14/3 % ogółu ludności kraju. Oznacza to, że co siódmy mieszkaniec Polski był osobą niepełnosprawną. Wśród osób niepełnosprawnych najliczniejszą grupę w 2002 r. stanowiły osoby posiadające orzeczenie o lekkim stopniu niepełnosprawności (28,8 % zbiorowości) oraz osoby z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności (26,1 % zbiorowości). W pełnej zbiorowości osób niepełnosprawnych nadal przeważają kobiety (52,9 %, mężczyźni – 47,1 %). W latach 1988-2002 odnotowano przyrost liczby osób niepełnosprawnych na wsi, przy czym relatywnie wyższy był wzrost niepełnosprawnych kobiet niż mężczyzn. Na wsi najwyższy wzrost odnotowano w grupie osób niepełnosprawnych prawnie ze znacznym stopniem niepełnosprawności oraz z zbiorowości osób niepełnosprawnych tylko biologicznie, odczuwających poważne ograniczenia sprawności. W miastach relatywnie wyższy był wzrost niepełnosprawnych mężczyzn niż kobiet. Ogółem liczba osób niepełnosprawnych na 1000 mieszkańców Polski wynosiła w roku 2002 - 143 osoby.

Według informacji przekazanych przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, który oszacował liczbę osób niepełnosprawnych w Polsce i poszczególnych województwach w roku 2007, na podkarpaciu liczba osób niepełnosprawnych wynosiła 253 504. W liczbie tej 246 881 osób to osoby w wieku 15 lat i więcej, natomiast 6 623 to dzieci i młodzież w wieku 0-14 lat. Województwo podkarpackie jest na dziesiątym miejscu w skali województw Polski pod względem liczby osób niepełnosprawnych, procentowy udział liczby osób niepełnosprawnych w skali kraju to 5,57 %. (źródło: *Wojewódzki Program Na Rzecz Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania Ich Wykluczeniu Społecznemu Na Lata 2008-2020*).

Zebranie pełnych danych na temat liczby osób niepełnosprawnych w Powiecie Bieszczadzkim jest niemożliwe z uwagi na brak danych z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego a także z uwagi na fakt, że nie wszystkie osoby niepełnosprawne posiadają stosowne dokumenty potwierdzające niepełnosprawność. Dla potrzeb Programu przyjęto liczbę osób niepełnosprawnych w oparciu o dane

Tabela nr 3. Liczba wydanych orzeczeń wg przyczyny niepełnosprawności – 2010 rok.

Symbol przyczyny niepełnosprawności	Rodzaj schorzenia	Stopień niepełnosprawności			Ogółem
		ZNACZNY	UMIARKOWANA NY	LEKKI	
01-U	Upośledzenie umysłowe	4	23	1	28
02-P	Choroby psychiczne	10	36	17	63
03-L	Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	4	6	21	31
04-O	Choroby narządu wzroku	2	23	7	32
05-R	Upośledzenia narządu ruchu	22	53	18	93
06-E	Epilepsja	1	2	4	7
07-S	Choroby układu oddechowego i krążenia	45	69	55	169
08-T	Choroby układu pokarmowego	7	7	5	19
09-M	Choroby układu moczowo-płciowego	9	6	4	19
10-N	Choroby neurologiczne	34	61	44	139
11-I	Inne: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwionośnego	33	25	16	74
12-C	Całościowe zaburzenia rozwojowe	0	0	0	0
	Razem	171	311	192	674

W roku 2010 r. najwięcej orzeczeń wydano dla osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, najmniej zaś ze znacznym. Najczęstszym powodem przyznania stopnia niepełnosprawności są schorzenia układu krążenia, choroby neurologiczne oraz dysfunkcje narządu ruchu.

Tabela nr 5. Liczba wydanych orzeczeń dla osób poniżej 16 r. ż. wg przyczyny niepełnosprawności, wieku i płci w 2010 roku.

Symbol przyczyny niepełnosprawności	Przyczyny niepełnosprawności	Wiek			Płeć		Ogółem
		0 - 3	4 - 7	8 - 16	K	M	
01-U	Upośledzenie umysłowe	0	2	6	4	4	8
02-P	Choroby psychiczne	1	2	3	0	6	6
03-L	Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	0	0	2	1	1	2
04-O	Choroby narządu wzroku	1	5	5	3	8	11
05-R	Upośledzenia narządu ruchu	2	4	6	6	8	12
06-E	epilepsja	0	0	4	3	1	4
07-S	Choroby układu oddechowego i krążenia	7	3	16	10	16	16
08-T	Choroby układu pokarmowego	0	1	0	1	0	1
09-M	Choroby układu moczowo-płciowego	5	0	0	0	5	5
10-N	Choroby neurologiczne	7	4	5	6	10	16
11-I	Inne: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwionośnego	5	1	11	11	6	17
12-C	Całościowe zaburzenia rozwojowe	0	0	0	0	0	0
	Razem	28	22	58	45	63	108

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ W DOKUMENTACH PRAWNYCH

Według standardów światowych i europejskich, sformułowanych w licznych dokumentach międzynarodowych, osoby niepełnosprawne mają prawo do pełnego uczestnictwa i równych szans w życiu społecznym i zawodowym.

Działania rządu i ustawodawstwa polskiego to:

- Rządowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych i ich Integracji ze Społeczeństwem (5 październik 1993r.),
- Konstytucja RP / 2 kwiecień 1997r/, która zapewnia prawo do niedyskryminacji stanowiące, że nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny,
- Karta Praw Osób Niepełnosprawnych- przyjęta Uchwałą Sejmu 1 sierpnia 1997r. potwierdzająca prawa osób niepełnosprawnych do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia wolnego od przejawów dyskryminacji. Sejm wezwał jednocześnie władze rządowe i samorządowe do podjęcia działań ukierunkowanych na urzeczywistnienie tych praw,
- Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z dnia 27 sierpnia 1997 r.

Potrzeby osób niepełnosprawnych ujawniają się w sferach :

- społecznej – bariery architektoniczne, w komunikowaniu się i co za tym idzie izolacja osób niepełnosprawnych od społeczeństwa,
- zdrowotnej – utrudniony dostęp do świadczeń medyczno- rehabilitacyjnych, brak wczesnej diagnozy niepełnosprawności,
- materialnej – wysokie koszty rehabilitacji, brak pracy i możliwości zarobkowania,
- kulturalno- oświatowej – utrudniony dostęp do dóbr kultury i nauki,
- psychologicznej – brak poczucia bezpieczeństwa, akceptacji przez środowisko i w związku z tym poczucie niskiej wartości.

Niepełnosprawność jest jedną z przyczyn korzystania z pomocy społecznej. Wg przeprowadzonych badań województwo podkarpackie jest województwem gdzie sytuacja niepełnosprawnych jest trudna a satysfakcja z życia jest niższa niż w innych województwach (źródło: Raport z badań „Bariery i możliwości integracji zawodowej osób niepełnosprawnych w województwie podkarpackim” Warszawa 2009). Wg przywoływanych wcześniej badań osoby niepełnosprawne wskazały następujące problemy ich grupy:

CELE GŁÓWNE PROGRAMU

Powiatowy program na rzecz osób niepełnosprawnych wcielany będzie w życie poprzez systematyczne realizowanie poszczególnych zadań, które są ściśle nakierowane na osiągnięcie przedstawionych w dalszej części celów.

Cel główny nr 1: Pomoc osobom niepełnosprawnym w poprawie jakości życia, w rozwijaniu świadomości społecznej oraz w rozwiązywaniu występujących problemów.

Cele szczegółowe:

1. Organizowanie cyklicznej imprezy dla osób niepełnosprawnych pn. „Bieszczadzki Dzień Osób Niepełnosprawnych”
2. Promowanie informacji o możliwości dofinansowania ze środków PFRON sportu, kultury, turystyki i rekreacji dla osób niepełnosprawnych.
3. Wspomaganie kampanii informacyjnych dotyczących osób niepełnosprawnych.
4. Opracowanie oraz organizacja szkoleń i warsztatów dla osób niepełnosprawnych, członków rodzin, przedstawicieli organizacji pozarządowych, opiekunów i wolontariuszy zaangażowanych w proces rehabilitacji.
5. Aktywizacja środowiska lokalnego na rzecz pomocy osobom niepełnosprawnym.
6. Uruchomienie punktu konsultacyjno – informacyjnego dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin.
7. Opracowanie, publikacja i rozpowszechnianie pakietu informacyjnego nt: adresów instytucji świadczących pomoc osobom niepełnosprawnym na terenie powiatu; możliwości i sposobów otrzymania pomocy; praw osób niepełnosprawnych i możliwości ich egzekwowania; istniejących i działających grup wsparcia; służb pośrednictwa pracy, organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych.
8. Wczesna interwencja i podjęcie działań w celu zapobiegania sytuacjom kryzysowym związanym z nagłym pojawieniem się niepełnosprawności.
9. Rozpowszechnienie informacji o możliwościach uzyskania dofinansowania ze środków PFRON uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych.
10. Aktywizacja organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych: organizowanie szkoleń z zakresu pozyskiwania funduszy unijnych; pomoc w pisaniu wniosków i projektów; koordynowanie działań organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych; współpraca

5. Opracowanie, publikacja i rozpowszechnianie pakietu informacyjnego dla pracodawców w celu zatrudnienia osób niepełnosprawnych.
6. Propagowanie informacji nt. możliwości przystosowania tworzonych lub istniejących stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych.
7. Prowadzenie ewidencji osób niepełnosprawnych.
8. Utworzenie punktu konsultacyjnego dla osób niepełnosprawnych umożliwiającego pomoc w pozyskaniu pracy i podnoszeniu swoich kwalifikacji zawodowych.

Cel główny nr 4: Edukacja osób niepełnosprawnych.

Cele szczegółowe:

1. Tworzenie zintegrowanych klas w przedszkolach, szkołach podstawowych i gimnazjalnych w powiecie.
2. Zapewnienie opieki psychologiczno – pedagogicznej wszystkim dzieciom niepełnosprawnym od momentu stwierdzenia niepełnosprawności a rodzicom tych dzieci doradztwem w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.
3. Organizowanie szkoleń dla kadry pedagogicznej mającej kontakt z dzieckiem niepełnosprawnym.
4. Popularyzowanie wśród kadry pedagogicznej problematyki niepełnosprawności.
5. Popularyzowanie wśród pełnosprawnych uczniów problematyki niepełnosprawnych rówieśników.
6. Organizowanie spotkań dla rodziców posiadających niepełnosprawne dzieci w celu wymiany doświadczeń.

<p>osobom niepełnosprawnym.</p> <p>6. Uruchomienie punktu konsultacyjno – informacyjnego dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin.</p> <p>7. Opracowanie, publikacja i rozpowszechnianie pakietu informacyjnego nt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - adresów instytucji świadczących pomoc osobom niepełnosprawnym na terenie powiatu; - możliwości i sposobów otrzymania pomocy; - praw osób niepełnosprawnych i możliwości ich egzekwowania; - istniejących i działających grup wsparcia; - służb pośrednictwa pracy, - organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych. <p>8. Wczesna interwencja i podjęcie działań w celu zapobiegania sytuacjom kryzysowym związanym z nagłym pojawieniem się niepełnosprawności.</p> <p>9. Rozpowszechnienie informacji o możliwościach uzyskania dofinansowania ze środków PFRON uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych.</p> <p>10. Aktywizacja organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> - organizowanie szkoleń z zakresu pozyskiwania funduszy 	niepełnosprawnymi.		<p>pozarządowych,</p> <p>5. Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego ,</p> <p>6. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej,</p> <p>7. Sady,</p> <p>8. Policja,</p> <p>9. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna,</p> <p>10. Służba zdrowia.</p>	
---	--------------------	--	--	--

- zmniejszenie poczucia bezradności,
- zapobieganie patologiom wśród osób niepełnosprawnych i ich rodzin,
- zapobieganie sytuacjom kryzysowym związanym z nagłym powstaniem niepełnosprawności,
- poprawa zdrowia i związanej z nim jakości życia społeczeństwa,
- zwiększenie wiedzy na temat niepełnosprawności i sposobów jej zapobiegania.

Cel główny nr 2

Likwidacja barier funkcjonalnych w środowisku zamieszkania osób niepełnosprawnych

Cele szczegółowe.	Adresaci programu	Realizator programu.	Partnerzy.	Źródła finansowania programu.
1. Egzekwowanie, na etapie projektowania i realizacji, dostępności dla osób niepełnosprawnych nowobudowanych i modernizowanych obiektów w powiecie. 2. Obniżenie krawężników, naprawa chodników oraz dostosowanie przejść dla niepełnosprawnych pieszych i poruszających się na wózkach inwalidzkich, założenie poręczy przy schodach.	1.osoby niepełnosprawne, 2.rodziny osób niepełnosprawnych,	1.Samorząd gminny i powiatowy.	1.Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, 2.PFRON, 3.Dyrektorzy szkół,	1.Starostwo Powiatowe w Ustrzykach Dolnych, 2.Burmistrz i wójtowie gmin,

- przystosowanie otoczenia do potrzeb osób niepełnosprawnych poprzez udostępnienie do budynków, ciągów pieszych umożliwiających osobom niepełnosprawnym samodzielne poruszanie się,
- stworzenie osobom niepełnosprawnym warunków do samodzielnego życia w środowisku,
- ułatwienie osobom niepełnosprawnym korzystanie z dóbr kultury,
- umożliwienie osobom niepełnosprawnym wyjścia z izolacji społecznej.

Cel główny nr 3

Aktywizacja zawodowa, zatrudnianie i przeciwdziałanie skutkom bezrobocia wśród osób niepełnosprawnych.

Cele szczegółowe.	Adresaci programu	Realizator programu.	Partnerzy.	Źródła finansowania programu.
1. Organizowanie szkoleń w celu przygotowania osób niepełnosprawnych do podjęcia pracy lub rozpoczęcia działalności gospodarczej.	1.osoby niepełnosprawne,	1.Powiatowy Urząd Pracy,	1.Zakłady pracy,	1.PFRON,
2. Stworzenie możliwości przekwalifikowania zawodowego osób niepełnosprawnych z uwzględnieniem potrzeb lokalnego rynku pracy.	2.zakłady pracy,	2.PFRON,	2.Ośrodki pomocy społecznej,	2.Środki z funduszu pracy.
3. Wspieranie stazu osób niepełnosprawnych.	3.chroniony rynek pracy.	3.Starostwo Powiatowe,	3.Organizacje pozarządowe.	
		4.Powiatowe Centrum		

- poprawa jakości życia osoby niepełnosprawnej,
- podniesienie poziomu wiedzy pracodawców i pracowników w zakresie uprawnień i potrzeb niepełnosprawnych osób,
- umożliwienie upośledzonym niepełnosprawnym osobom wykonywanie w WTZ pracy rozwijającej umiejętności funkcjonalne, społeczne i zawodowe.

Cel główny nr 4

Edukacja osób niepełnosprawnych.

Cele szczegółowe.	Adresaci programu	Realizator programu.	Partnerzy.	Źródła finansowania programu.
1. Tworzenie zintegrowanych klas w przedszkolach, szkołach podstawowych i gimnazjalnych w powiecie. 2. Zapewnienie opieki psychologicznej – pedagogicznej wszystkim dzieciom niepełnosprawnym od momentu stwierdzenia niepełnosprawności a rodzicom tych dzieci doradztwem w sprawach opiekuńczo – wychowawczych. 3. Organizowanie szkoleń dla kadry pedagogicznej mającej kontakt z dzieckiem niepełnosprawnym.	1. dzieci i młodzież niepełnosprawna, 2. osoby niepełnosprawne, 3. opiekunowie dzieci niepełnosprawnych,	1. Starostwo Powiatowe, 2. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, 3. Poradnia Psychologiczno Pedagogiczna,	1. Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, 2. Poradnia Psychologiczno Pedagogiczna,	1. Subwencja oświatowa, 2. Burmistrz i Wójtowie gmin, 3. Starostwo Powiatowe.

- likwidacja barier architektonicznych w budynku SP ZOZ w Ustrzykach Dolnych - budowa szybu windowego;
- likwidacja barier architektonicznych w budynku Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej – budowa podjazdu;
- likwidacja barier transportowych – zakup samochodu przeznaczanego do przewozu osób niepełnosprawnych dla DPS w Moczarach;
- utworzenie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego przy SP ZOZ;
- wyposażenie z sprzęt rehabilitacyjny służący rehabilitacji osób niepełnosprawnych Międzyszkolnej Krytej Pływalni „Delfin” w Ustrzykach Dolnych.

wielorodzinnego przez osoby niepełnosprawne, w szczególności poruszające się na wózkach inwalidzkich".

4. Prawo do edukacji.

Wszystkie dzieci bez wyjątku – niepełnosprawne na równi z dziećmi pełnosprawnymi – mają prawo do nauki, a w pewnym okresie życia również objęte są obowiązkiem szkolnym.

1. Konstytucja RP gwarantuje wszystkim równy dostęp do nauki (art. 70).
2. Zgodnie z Konwencją o Prawach Dziecka przyjętą przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dn. 20 listopada 1989 r. ratyfikowaną przez władzę RP w 1991 r. (Dz. U. 1991 r., Nr 120, poz. 526, art. 23) państwo ma działać na rzecz zapewnienia dzieciom niepełnosprawnym skutecznego dostępu m.in. do oświaty, nauki, przygotowania zawodowego, ma umożliwiać dzieciom integrację ze społeczeństwem i wszechstronny, osobisty rozwój.

5. Prawo do otrzymania określonego rodzaju zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i lecznicze środki techniczne.

Zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i lecznicze środki techniczne przysługują (bezpłatnie lub częściowo odpłatnie) osobom ubezpieczonym, czyli płacącym składki na ubezpieczenie zdrowotne do wybranej kasy chorych oraz osobom pozostającym na ich utrzymaniu. Oprócz zatrudnionych na umowę o pracę będą to np. renciści, emeryci, osoby pobierające rentę socjalną i zarejestrowani bezrobotni.

6. Prawo do leczenia uzdrowiskowego lub turnusu rehabilitacyjnego.

Osoby niepełnosprawne mogą korzystać:

- z leczenia uzdrowiskowego np. w sanatorium, w szpitalu uzdrowiskowym, w przychodni uzdrowiskowej,
- z pobytu na turnusie rehabilitacyjnym.

Obydwie formy, choć podobne, przysługują niezależnie od siebie i z różnych tytułów.

7. Osoby niepełnosprawne mają prawo do różnego rodzaju ulg i uprawnień:

- ulgi w PKP i PKS,
- niestosowanie się do wybranych znaków drogowych,
- parkowanie w miejscach zabronionych dla osób pełnosprawnych,
- zwolnienie od podatków lokalnych,
- ulgi pocztowe i telekomunikacyjne,
- ulgi w zakresie abonamentu za telewizję i radio,
- ulgowe bilety do muzeów,

REHABILITACJA ZAWODOWA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE BIESZCZADZKIM

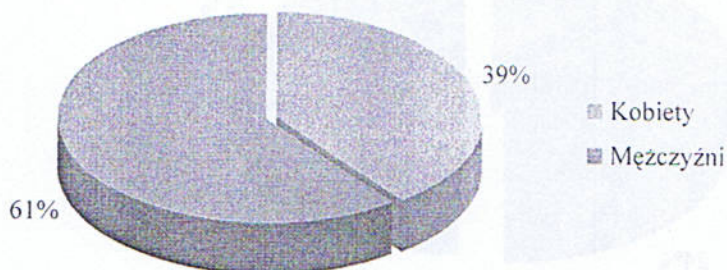
Polityka państwa w zakresie zatrudniania i rehabilitacji osób niepełnosprawnych została określona w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej, społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Wszystkie osoby niepełnosprawne bez względu na rodzaj i stopień niepełnosprawności mają prawo do pracy w zakresie zatrudniania na równi z osobami pełnosprawnymi, zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami. Podjęcie pracy zawodowej dla osób niepełnosprawnych ma ogromne znaczenie, daje samodzielność ekonomiczną, poczucie przydatności i własnej wartości, integrację i partnerski udział w życiu społecznym.

Powiatowy Urząd Pracy w Ustrzykach Dolnych realizując zadania ustawowe, zajmuje się m.in. rehabilitacją zawodową osób niepełnosprawnych. Na koniec roku 2008 wśród 1720 osób zarejestrowanych w PUP, 30 to były osoby niepełnosprawne, na koniec 2009 roku zarejestrowanych osób niepełnosprawnych było 40 z 2096 ogółu osób zarejestrowanych. Na koniec grudnia 2010 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Ustrzykach Dolnych zarejestrowanych było 2060 osób bezrobotnych w tym 52 osoby niepełnosprawne, natomiast na dzień 30.06.2011 r. w ewidencji figurowało 38 osób niepełnosprawnych, z tego 30 zarejestrowanych było jako bezrobotne, a 8 jako poszukujące pracy.

Analizując pod kątem udziału procentowego osób niepełnosprawnych w stosunku do ogólnej liczby bezrobotnych, od roku 2008 odsetek ten sukcesywnie wzrastał, jednak na koniec półrocza 2011 r. zauważyć można spadek liczby osób niepełnosprawnych figurujących w ewidencji PUP.

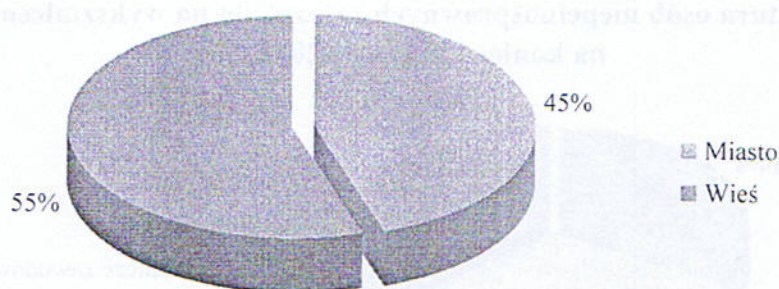

Struktura osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP Ustrzyki Dolne ze względu na płeć na koniec I półrocza 2011 r.

Podział według miejsca zamieszkania przedstawiał się następująco: 17 osób zamieszkiwało teren miejski, natomiast 21 teren wiejski.

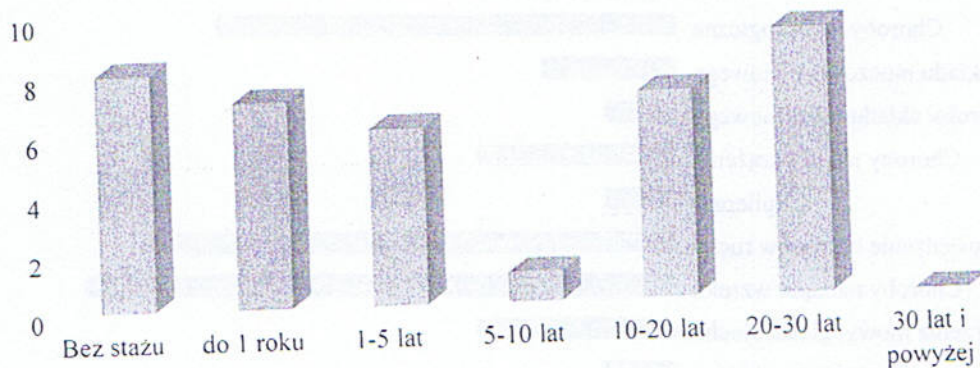
Struktura osób niepełnosprawnych według miejsca zamieszkania na koniec I półrocza 2011 r.

Struktura osób niepełnosprawnych według wieku kształtowała się jak niżej:

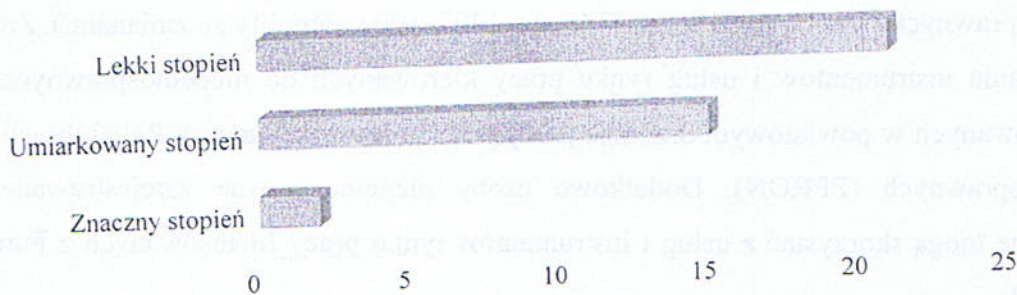
- 18-24 - 2 osoby
- 25-34 – 9 osób
- 35-44 – 8 osób
- 45-54 – 9 osób
- 55-59 – 5 osób
- 60 i powyżej – 5 osób

Liczba osób niepełnosprawnych według stażu pracy

Według stopnia niepełnosprawności wyszczególnić można 2 osoby posiadające znaczny stopień, 15 osób stopień umiarkowany, a 21 osób posiadało lekki stopień niepełnosprawności.

Liczba osób niepełnosprawnych ze względu na stopień niepełnosprawności

Z analizy rodzaju niepełnosprawności 1 osoba posiadała zaburzenia psychiczne, pozostałe osoby miały rodzaje niepełnosprawności takie jak: choroby zaburzenia głosu -3 osoby, choroby narządu wzroku - 9 osób, upośledzenia narządu ruchu - 8 osób, choroby neurologiczne - 7, układu krążenia -3, układ pokarmowy - 1 osoba, choroby układu moczowego - płciowego - 2, epilepsja - 1 osoba, a także rodzaj niepełnosprawności inny i nieustalony -3 osoby.

przyszłego zawodu. Jest sprawą istotną, by osoby niepełnosprawne miały dostęp do oceny, poradnictwa zawodowego i szkolenia tak, aby mogły wykorzystać swój potencjał.

Realizacja potrzeb osób niepełnosprawnych bezrobotnych i poszukujących pracy w zakresie szkolenia i przekwalifikowania zawodowego dostosowana do potrzeb lokalnego rynku pracy oraz zgodna z zainteresowaniem i możliwościami samych zainteresowanych zwiększa szansę na ich zatrudnienie. Zatrudnienie daje osobie niepełnosprawnej poczucie własnej wartości, samodzielności ekonomicznej i realizacji poprzez pracę.

Planowane działania podejmowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Ustrzykach Dolnych w latach 2011-2016 na rzecz aktywizacji zawodowej oraz zatrudniania osób niepełnosprawnych mają na celu zminimalizowanie skutków pozostawania bez pracy.

Realizacja tego ma służyć zarówno wsparcie ekonomiczne skierowane do pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne, jak również promocja zatrudnienia osób z orzeczoną stopniem niepełnosprawności. Osoby niepełnosprawne mogą skorzystać zarówno z dofinansowania proponowanego w ramach Funduszu Pracy, jak również ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. W ramach ustawowych działań, Urząd może aktywizować osoby niepełnosprawne w ramach poniższych form:

- **Poradnictwo zawodowe:** Usługi świadczone w urzędzie pracy przez doradcę zawodowego mające na celu pomoc w wyborze lub zmianie zawodu, kierunku kształcenia lub szkolenia zawodowego uwzględniające umiejętności, możliwości, zainteresowania oraz sytuację życiową klienta, a także potrzeby rynku pracy.
- **Pośrednictwo pracy:** Usługi świadczone w urzędzie pracy przez pośrednika pracy mające na celu pomoc osobom zarejestrowanym w urzędzie pracy w znalezieniu odpowiedniego zatrudnienia oraz pracodawcom w znalezieniu odpowiedniego pracownika.
- **Szkolenia:** Urząd organizuje szkolenia w formach pozaszkolnych dla osób zarejestrowanych w powiatowym urzędzie pracy w celu zwiększenia ich szans na uzyskanie zatrudnienia, podwyższenia dotychczasowych kwalifikacji zawodowych lub zwiększenia aktywności zawodowej, a w szczególności w razie:
  - a) braku kwalifikacji zawodowych,
  - b) konieczności zmiany kwalifikacji w związku z brakiem propozycji odpowiedniego zatrudnienia,
  - c) utraty zdolności do pracy w dotychczas wykonywanym zawodzie. Urząd pracy kieruje osobę niepełnosprawną na szkolenie:
  - d) z własnej inicjatywy lub na podstawie orzeczenia właściwego organu,

studiów podyplomowych w formie bezpośrednich wpłat na konto organizatora tych studiów.

- **Środki na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej:**

Ta forma aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych realizowana jest na podstawie:

- a) art. 12 a ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2010 r. Nr 214, poz. 1407 – tekst jednolity ze zmianami). Osoba niepełnosprawna zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy w Ustrzykach Dolnych może otrzymać ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) jednorazowo środki na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej w wysokości określonej w umowie zawartej ze Starostą, nie więcej jednak niż do wysokości piętnastokrotnego przeciętnego wynagrodzenia, jeżeli nie otrzymała środków publicznych na ten cel. Przeciętne wynagrodzenie jest przyjmowane na dzień złożenia wniosku i oznacza przeciętne wynagrodzenie w poprzednim kwartale, od pierwszego dnia następnego miesiąca po ogłoszeniu przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Monitorze Polskim na podstawie art. 20 pkt 2 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 roku, Nr 39, poz. 359 ze zmianami).
- b) art. 46 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instrumentach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415 – tekst jednolity ze zmianami). Starosta z środków Funduszu Pracy (FP) może przyznać bezrobotnej osobie niepełnosprawnej zarejestrowanej w Powiatowym Urzędzie Pracy w Ustrzykach Dolnych jednorazowo środki na podjęcie działalności gospodarczej, w tym na pokrycie kosztów pomocy prawnej, konsultacji i doradztwa związane z podjęciem tej działalności, w wysokości określonej w umowie, nie wyższej jednak niż 6-krotnej wysokości przeciętnego wynagrodzenia, a w przypadku gdy działalność jest podejmowana na zasadach określonych dla spółdzielni socjalnych, wysokość przyznanych bezrobotnemu środków nie może przekraczać 4-krotnego przeciętnego wynagrodzenia na jednego członka założyciela spółdzielni oraz 3-krotnego przeciętnego wynagrodzenia na jednego członka przystępującego do spółdzielni socjalnej po jej założeniu.

jednolity ze zmianami) szkolenie osób niepełnosprawnych może być organizowane przez pracodawcę. Na wniosek pracodawcy poniesione przez niego koszty szkolenia zatrudnionych osób niepełnosprawnych mogą być zrefundowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych do wysokości 80% tych kosztów, nie więcej jednak niż do wysokości dwukrotnego przeciętnego wynagrodzenia na jedną osobę. Zwrotu kosztów dokonuje starosta na warunkach i w wysokości określonych w umowie zawartej z pracodawcą.

Zwrot dodatkowych kosztów związanych z zatrudnianiem pracowników niepełnosprawnych:

Pracodawca, który przez okres co najmniej 36 miesięcy zatrudni osoby niepełnosprawne może otrzymać, na wniosek, ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych zwrot kosztów:

- a) adaptacji pomieszczeń zakładu pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych, w szczególności poniesionych w związku z przystosowaniem tworzonych lub istniejących stanowisk pracy dla tych osób, stosownie do potrzeb wynikających z ich niepełnosprawności;
- b) adaptacji lub nabycia urządzeń ułatwiających osobie niepełnosprawnej wykonywanie pracy lub funkcjonowanie w zakładzie pracy,
- c) zakupu i autoryzacji oprogramowania na użytek pracowników niepełnosprawnych oraz urządzeń technologii wspomagających lub przystosowanych do potrzeb wynikających z ich niepełnosprawności,
- d) rozpoznania przez służby medycyny pracy potrzeb, o których mowa w pkt a - c.

Zwrot kosztów dotyczy osób niepełnosprawnych:

- a) bezrobotnych lub poszukujących pracy i niepozostających w zatrudnieniu, skierowanych do pracy przez powiatowy urząd pracy,
- b) pozostających w zatrudnieniu u pracodawcy występującego o zwrot kosztów, jeżeli niepełnosprawność tych osób powstała w okresie zatrudnienia u tego pracodawcy, z wyjątkiem przypadków, gdy przyczyną powstania niepełnosprawności było zawinione przez pracodawcę lub przez pracownika naruszenie przepisów, w tym przepisów prawa pracy.

Zwrot kosztów nie może przekroczyć dwudziestokrotnego przeciętnego wynagrodzenia za każde przystosowane stanowisko pracy osoby niepełnosprawnej. Zwrotu kosztów dokonuje starosta na warunkach i w wysokości określonych umową zawartą z pracodawcą.

Zmiana przepisów prawa, powodująca likwidację większości ulg przysługujących pracodawcom zatrudniającym osoby niepełnosprawne, znacznie ograniczyła zainteresowanie przedsiębiorców zatrudnianiem tych osób. Dlatego dobre przygotowanie zawodowe oraz posiadanie umiejętności do atrakcyjnego dla pracodawcy przedstawienia swojej oferty pracy może ułatwić podjęcie zatrudnienia przez osoby niepełnosprawne.

Doradztwo zawodowe oferowane przez urząd pracy powinno mieć na celu określenie zawodów najbardziej odpowiednich dla ludzi niepełnosprawnych. Przeprowadzenie wnikliwej analizy i oceny zdolności i możliwości pozwoli to na dokonywanie wyborów zawodów dostosowanych do predyspozycji. Natomiast celem szkolenia zawodowego jest pomoc osobie niepełnosprawnej w znalezieniu zatrudnienia, uzyskaniu samodzielności ekonomicznej jak i zapewnienie integracji społecznej. Działania te powinny korelować z analizą zapotrzebowania lokalnego rynku pracy oraz istniejącymi realnymi możliwościami uczestnictwa osób niepełnosprawnych w określonych typach szkoleń lub przekwalifikowaniem określonych potrzeb w tym zakresie i wiąże się z analizą sytuacji osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w urzędzie pracy jako bezrobotne lub poszukujące pracy. Ważne więc jest zapewnienie odpowiadającej potrzebom rynku pracy oferty systemu szkoleń i przekwalifikowań osób niepełnosprawnych, pozwalającego im efektywnie poruszać się na rynku pracy. Konieczne jest też znalezienie systemu motywującego pracodawców do zatrudniania osób niepełnosprawnych.

Aktywizacja i rehabilitacja zawodowa, zatrudnienie pozwala osobom niepełnosprawnym na ich polepszenie sytuacji materialnej. Umożliwia to im zaspokojenie podstawowych życiowych potrzeb we własnym zakresie. Jest szansą na aktywne uczestnictwo w życiu społecznym, samorealizację, przeciwdziałania zjawisku izolacji.

W osiągnięciu stawianych celów konieczne jest przeprowadzenie niezbędnych działań w tym zakresie, dobór odpowiednich metod i form pomocy wraz ze stosowaniem narzędzi przewidzianych w przepisach prawa. Dlatego też, reasumując powyżej wymienione formy, tut. Urząd podczas realizowania swoich zadań w ramach posiadanych środków finansowych przeznaczonych na aktywizację zawodową osób zarejestrowanych, szczególną troską otoczy interesy osób niepełnosprawnych poprzez:

- poradnictwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych,
- przygotowywanie Indywidualnego Planu Działania w ramach procesu doradczego dla osób niepełnosprawnych;
- rozpowszechnienie ulotek i broszur informacyjnych dla pracodawców mogących zatrudniać osoby niepełnosprawnych,